

Liikenteen uudet käyttövoimat ja julkiset hankinnat

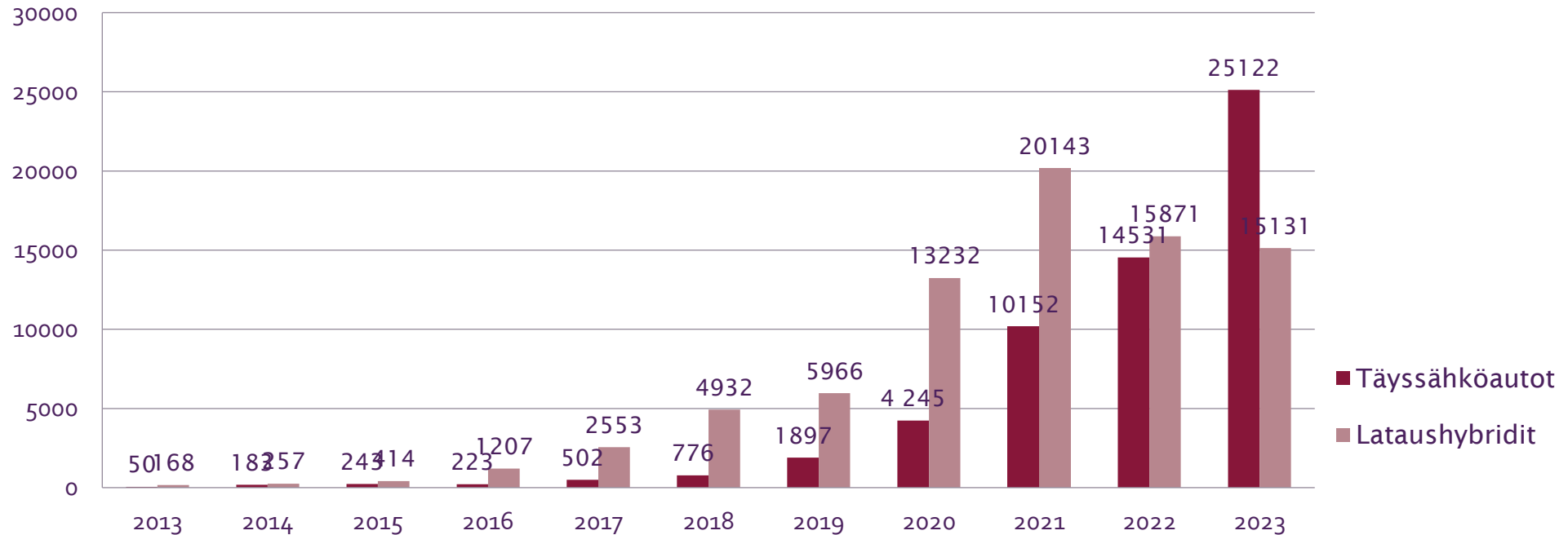
1. Liikenteen käyttövoimamurroksen iso kuva
2. Lakisääteiset vaatimukset julkisissa hankinnoissa
3. Nykytilanne hankinnoissa
4. Päivitettävät ympäristökriteerit

Liikenteen päästöt EU:n ilmastopolitiikassa

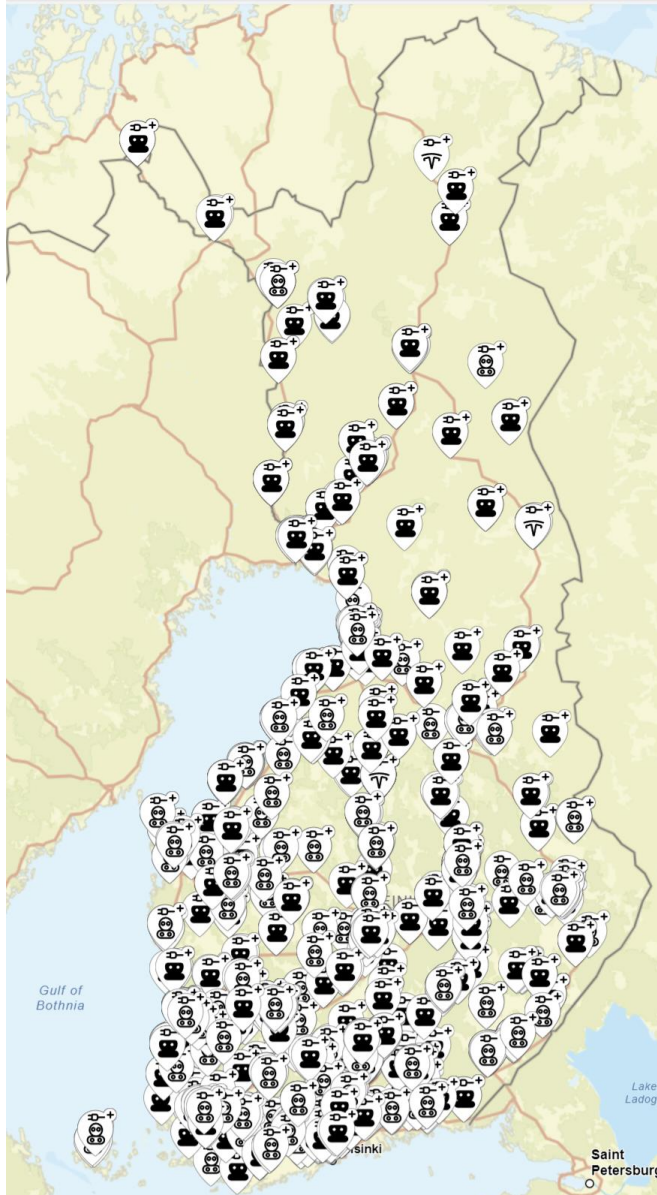

Liikenne sähköistyy vauhdilla vaikkakin välillä yskähdellen

Ensirekisteröidyt ladattavat henkilöautot 2011-2023

Yhteensä ensirekisteröintejä v. 2023 13.11 mennessä 75 033

Kuva: Finntraffic

Latauspisteiden sijainnit (vähintään 50kW)

Latauspisteiden painopiste edelleen eteläisessä Suomessa, pääteiden varrella tilanne paranee myös muualla vauhdilla.

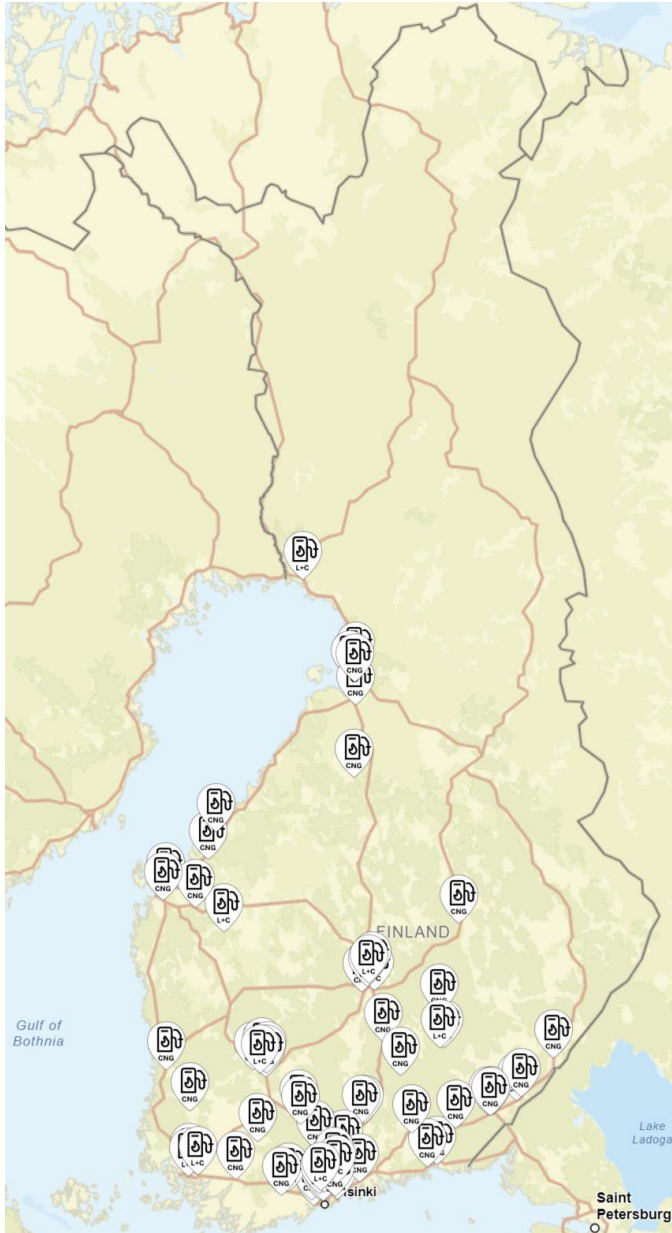
Suuritehoisia latauspisteitä yhteensä n. 2300, n 850 latauspaikkaa.

Hyvä myös muistaa, sähköautoa ladataan tyypillisesti eniten siellä missä sitä säilytetään. Julkiset latauspisteet vain osa totuutta.

		2022	Lisäys	2023,Q3
Julkiset peruslatauspisteet (mode 3)	 Type2	6867	+1949	8816 (paikat 2166)
suurteholatauspisteet	 CHAdeMO CCS	1236	+1064	2300 (paikat 845)

Lähde: Sähköisen liikenteen tilannekatsaus Q3/2023, Teknologiateollisuus/Sähköinen liikenne ry

Kuva: Finntraffic

Kaasu liikenteen käyttövoimana

- Uusien henkilöautojen saatavuus heikkoa, EU-lainsäädäntö ohjaa sähköistymiseen. Ensirekisteröintejä vuonna 2023 n. 400.
- Raskaassa liikenteessä LNG-autoja alkanut tulla käyttöön.
- Tankkausinfra jatkanut kasvua, Pohjois- ja Itä-Suomessa haastava tilanne.

Nestemäiset fossiilivapaat polttoaineet

Suomen liikenteen päästövähennyksistä huomattava osa varattu tehtäväksi nestemäisin biopolttoainein. Ensisijainen menetelmä edistämiseen on ollut jakeluvelvoite – miten nyt käy?

Bensiiniin ei nykyisellään voida sekoittaa enempää etanolia, joten käytännössä lisäys toteutuu sekoitettuna tai erillismyyttävänä HVO-dieselinä (hydrotreated vegetable oil) sekä E85 -etanolia käyttämään pystyvien autojen lisäyksenä.

→ Etanoli/flexfuel -autoilla on osansa päästövähennyksissä, mutta kokonaiskuvassa rooli on pieni, sillä autojen saatavuus huono.

Julkisten hankkijoiden näkökulmasta nestemäiset fossiilivapaat polttoaineet eivät ole ensisijassa suositeltavia päästövähennystapoja sekä lainsäädännön että ns. kaksoislaskennan vuoksi.

Lakisääteiset vaatimukset – puhtaiden ajoneuvojen lainsäädäntö

Motiva

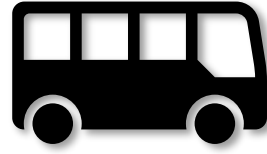
Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi (Clean Vehicles Directive)

- Vuonna 2021 astui voimaan päivitetty puhtaiden ajoneuvojen direktiivi ja sen toimeenpaneva laki *Laki ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista*
- Laki vaatii julkisia hankkijoita edistämään hankinnoissaan vähäpäästöisiä ja päästöttömiä ajoneuvoja.
- Taustalla ajatus julkisista hankinnoista liikenteen käyttövoimamurrosta vauhdittavana tekijänä.
- Vähäpäästöisen ja puhtaan ajoneuvon määritelmä vaihtelee ajoneuvoluokittain ja heijastelee EU:n yleisempää linjaa liikenteen käyttövoimista.
- Suomen tavoiteosuudet puhtaille ajoneuvoille on jaettu eri kokoisille ja alueilla sijaitseville hankkijoille eri tavoin.
- Palveluhankinnoissa laki koskee vain tiettyjä erikseen määriteltyjä hankintanimikkeitä mikä saattaa asettaa hankkijoita ja tarjoajia erilaisiin asemiin.

EU-kynnysarvot ylittävät hankinnat joita direktiivi koskee

Ajoneuvojen osto, leasing ja osamaksukauppa. Palvelusopimusasetuksessa (1370/2007) tarkoitettut maanteiden henkilöliikennepalvelut sekä osa muista palveluhankinnoista jos käytetään näitä hankintasanaston nimikkeitä:

- 60112000-6 Joukkoliikennepalvelut maanteitse
- 60130000-8 Matkustajien erikoiskuljetukset
- 60140000-1 Tilausmatkustajaliikenteen palvelut
- 90511000-2 Jätteiden keruupalvelut
- 60160000-7 Tieliikenteen postikuljetukset
- 60161000-4 Pakettien kuljetuspalvelut
- 64121100-1 Postin jakelupalvelut
- 64121200-2 Pakettien jakelupalvelut

Matalalattiabusit
41% (2021-2025) ja
59% (2026-2030)

Puolet täyssähköisiä ja
lopun muita vaihtoehtoisia
(kaasu + suurin osa ei-
fossiilisista nestemäisistä)

2026 asti alle 50 g
CO₂/km
2026 alkaen alle 0 g
CO₂/km

Henkilö- ja pakettiautot
38,5 % (2021-2030)

Kuorma-autot
9% (2021-2025)
15% (2026-2030)

Vaihtoehtoinen
käyttövoima (sähkö, kaasu,
suurin osa ei-fossiilisista
nestemäisistä)

Vaatimukset henkilö ja pakettiautoissa

Hankintayksikkö	Puhtaiden osuus 2021-2025	Puhtaiden osuus 2026-2030
17 suurempaa kaupunkia:	50 %	50 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa Varsinais- Suomi	35 %	35 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois- Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	20 %	20 %

Vaatimukset henkilö ja pakettiautoissa

Hankintayksikkö	Puhtaiden osuus 2021-2025	Puhtaiden osuus 2026-2030
Hyvinvointialueet: Etelä-Karjala, Helsinki, HUS, Itä-Uusimaa, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Keski-Uusimaa, Kymenlaakso, Länsi-Uusimaa, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Varsinais-Suomi, Vantaa ja Kerava.	45 %	45 %
Hyvinvointialueet: Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	35 %	35 %
Hyvinvointialueet: Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi.		
Muut hankintayksiköt	38,5 %	38,5 %

Vaatimukset kuorma-autoissa

Hankintayksikkö	Puhtaiden osuus 2021-2025	Puhtaiden osuus 2026-2030
17 suurempaa kaupunkia:	15 %	21 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Keski-Suomi, Kymenlaakso, Pirkanmaa, Päijät-Häme, Satakunta, Uusimaa Varsinais- Suomi	5 %	10 %
Muut <u>kuntien</u> hankintayksiköt: Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Savo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Lappi, Pohjanmaa, Pohjois- Karjala, Pohjois-Pohjanmaa, Pohjois-Savo	0 %	5 %
Muut hankintayksiköt	9 %	15 %

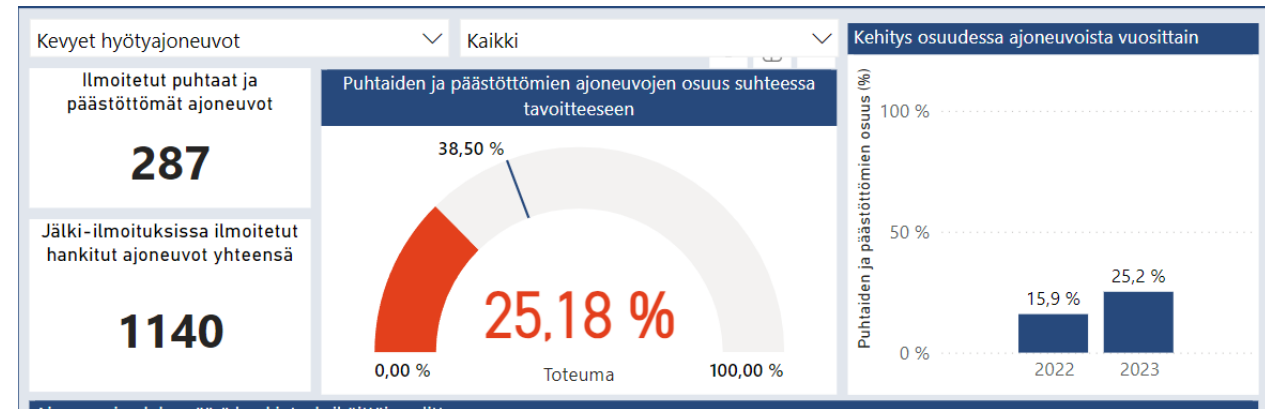
Vaatimukset linja-autoissa (em. alaluokat)

Hankintayksikkö	Sähköisten osuus 2021-2025	Sähköisten osuus 2026-2030
Toimivaltaiset viranomaiset: HSL	35 %	60 %
Toimivaltaiset viranomaiset: Tampere, Turku	15 %	25 %
Toimivaltaiset viranomaiset: Lahti, Jyväskylä, Oulu	5 %	10 %
Muut	0 %	0 %

LISÄKSI: Kaikilla hankintayksiköillä puhtaiden (muut kuin sähkö) osuus ensin vuosina 2021-2026 41 % ja vuosina 2026-2030 59 %

Miltä toteuma näyttää kaksi vuotta myöhemmin?

- Tarkkaa tietoa ei ole kenelläkään. Suuri osa jälki-ilmoituksista tulee nipuittain dynaamisten hankintajärjestelmien tai puitesopimusten myötä.
- Alustavaa tietoa luettavissa tutkiahallinto.fi -sivun kautta.
- Odotetusti linja-auto- ja kuorma-autohankintojen osalta vaatimukset näyttävät täyttyvän, kevyiden hyötyajoneuvojen osalta heikompaa.

Taustalla myös!

Kaupunkien ja kuntien omat ilmastotavoitteet jotka usein valtiota kunnianhimoisempia.

Muut pakokaasupäästöt ja ilmanlaatu

Mitä hankintakriteereitä käytetään?

CVD:n vaatimukset keskiössä mutta myös muuta käytetään

- Käyttövoimavaatimukset
- Euro luokat lähipäästöjen vähentämiseen, henkilökuljetuksissa yleisimmin jo Euro 6. Raskaassa liikenteessä vaihtelua Euro IV - Euro VI.
- Taloudellisen ajotavan opetus tai perehdytys kuljettajille.
- Toimintamalli tai ympäristöjärjestelmä kuljetusten päästöjen vähentämiseen.

Haasteita ympäristökriteerien käytössä

Mikä vaikuttaa mihinkin? Osa hankkijoista sotkee edelleen Euro-luokat ilmastovaikutuksiin.

Mikä on oikea taso?

Liika yksityiskohtaisuus

→ Huomio siihen mikä vaikuttaa

Lähtökohta kuljetuspalveluiden hankintojen suunnitteluun

1. Suoritetarpeen vähentäminen
2. Suoritteen käyttövoiman valinta
3. Käytettävän kaluston energiatehokkuus ja käyttötapa

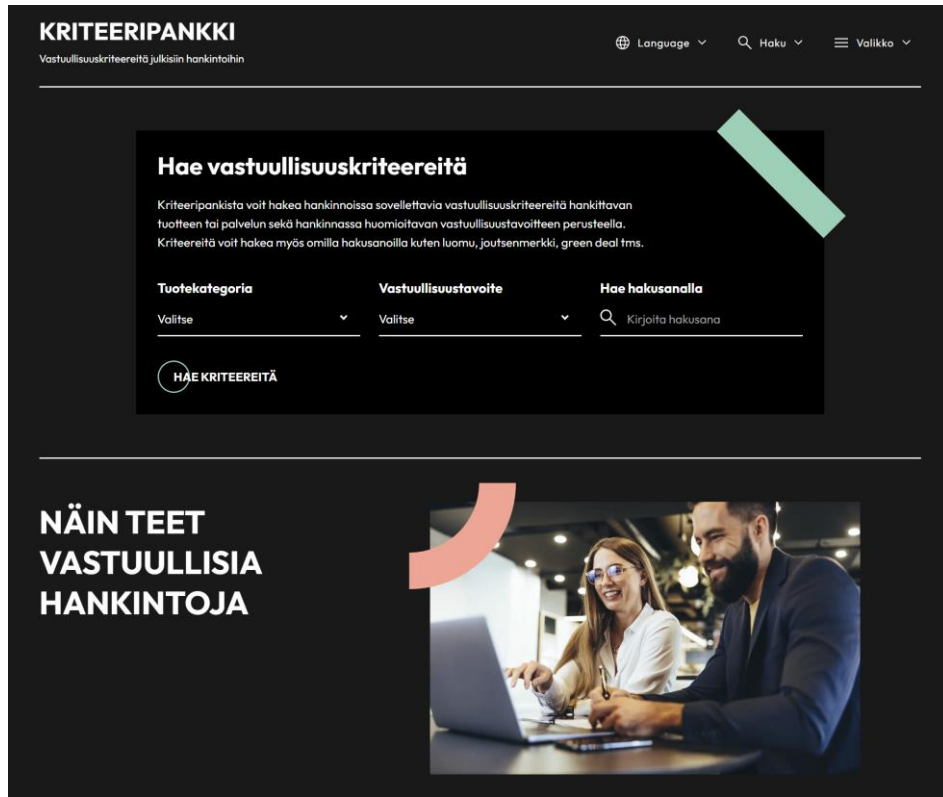

Päivitetyt mallikriteerit kommenteilla

Motiva laatii julkisten hankkijoiden käyttöön malleja ja suosituksia ympäristökriteereistä.

2023 päivityksessä painopiste lakisääteisiin vaatimukseen vastaamisessa, mutta myös muuta mukana.

Luonnokset kommenteilla 15.11.2023 asti HILMA:sta löytyvän ilmoituksen kautta:
<https://www.hankintailmoitukset.fi/fi/public/procurement/94126/notice/139011/overview>

KRITEERIPANKKI
Vastuullisuuskriteerit julkisiin hankintoihin

Language Haku Valikko

Hae vastuullisuuskriteerit

Kriteeripankista voit hakea hankinnoissa sovellettavia vastuullisuuskriteerit hankittavan tuotteen tai palvelun sekä hankinnassa huomioitavan vastuullisuustavoitteen perusteella. Kriteerit voit hakea myös omilla hakusanoilla kuten luomu, joutsenmerkki, green deal fms.

Tuotekategoria Valitse Vastuullisuustavoite Valitse Hae hakusanoilla Kirjoita hakusana

HAE KRITEERITÄ

NÄIN TEET VASTUULLISIA HANKINTOJA

Kiitos

taneli.varis@motiva.fi

@MotivaOy

www.motiva.fi